

4. Haken H. Synergetics. An Introduction. (Springer Series in Synergetics). Berlin : Springer-Verlag, 1977. 325 p.

ГРИГОРКІВ-КОРОТЧУК Ірина
канд. філос. наук, асистент, м. Чернівці

КОМУНІКАЦІЯ В ПОГРАНИЧНІЙ СИТУАЦІЇ

Час, у якому ми зараз живемо, вимагає глибокого усвідомлення як внутрішніх, так і міжнародних ідейно-політичних процесів. Все останнє десятиліття – роки невизначеності, ризику, інтриг, безвідповідальності та прагнень до стабілізації. Епоха нечітких безтурботних уявлень та універсальних безликих послань. Період, насичений лозунгами й узаконеннями насилля. Зрештою, ми стали безпосередніми учасниками глобальних змагань, культурних, геополітичних, економічних. Різкий стрибок змусив перейти нас від допитливого споглядання до конкретного й оригінального розуміння. Уже рік минув, відколи ситуація в Україні змінилась. Триває війна. Для всіх нас цей час став небезпечним, тривожним і невизначеним. Смерть, зневіра, зрада, провина, жалоба, страждання присутні у нашій реальності, у нашій свідомості. Незнання того, що відбувається, того що може статися, породжує ще більший страх. Перебуваючи в пограничній ситуації, ми не можемо повністю її зараз досягнути. Це не класична гранична ситуація, її неможливо усунути через сприйняття, прощення чи зміну власної позиції. Упродовж року ми живемо у напрузі, що посилюється іншими кризами. «Ясперс стверджував, що граничні ситуації виявляють невизначеність, яка лежить в основі та формує людське існування» [див. Деге, Кармен Леа]. Занурення в екзистенційну ситуацію є умовою змін перспективи. А трагізм посилює прагнення до консолідації. «Він був переконаний, що люди не можуть жити без конфліктів і страждань. Вони також повинні померти» [див. Деге]. У 60-их роках ХХ століття К. Ясперс застерігає світову еліту від руйнівного процесу насилля з боку росії. У своїй праці мислитель звинувачує Захід у бездіяльності, самонавіюванні та культивуванні ілюзії спокою. Надмірна толерантність і розмивання культурних ідеалів суспільства зазвичай формують нестабільну епоху. Демократичні держави часто стають перед гострими проблемами, що пов'язані з корупцією, вони вразливі перед економічними пріоритетами, свобода стає заважким тягарем для їх громадян. Але навіть такі виклики тьмяніють тоді, коли іде загроза для свободи і в повітрі витає нова європейська війна. Війна стала стіною, яка розділила реальність і позбавила опори. Значні переміщення великих груп населення сприяли хаотичній комунікації. Прагнення поділитись неповторним досвідом із рівним співбесідником культивує вільне спілкування. Розуміння причетності зав'язує довіру. «У спільноті товаришів по долі, ґрунтованій на свободі, людина бачить те, що може статись» [Ясперс: 122]. Суспільні чесноти й ідеали виростають із комунікативної свободи. У війні немає нічого простого. Кожна ситуація в умовах війни є одиничною подією. А визнання унікальності факту незмінно веде

до якісних змін у комунікації. Зміни модифікуються у новий горизонт, обростають новими смислами, загартовують нас. Дивовижна мужність і високе піднесення у цій боротьбі за свободу, наснага, з якою українці зустрілися в нерівною бою, зробили неймовірне. «Історія доводить: те, що здавалось неможливим, здійснюється. Ми знову вже зміцнилися настільки, щоб бути небайдужими для світу» [Ясперс: 106]. І хоча ці слова філософ адресує своїм співгромадянам, вони актуальні й для нас. Подолання розпачу і невпевненості можливе лише при такій кількості змін, які повністю трансформують пограничну ситуацію. Лише закінчення війни не дасть достатнього ефекту зцілення народу та його культури. Потрібні нетривіальні перспективи, які можливі в міжкультурному і міжнаціональному полілозі. Концептуальний проєкт майбутнього – у формуванні нових традицій і нової світової історії.

Література

1. Ясперс К. Фрагменти з твору «Мала школа філософського мислення». Пер. з німецької: Кулгаєва Марія. *Філософська думка*. 2016. №5. С. 105–122.

2. Dege, Carmen Lea. To Karl Jaspers uncertainty is not to be overcome but understood. URL: <https://psyche.co/ideas/to-karl-jaspers-uncertainty-is-not-to-be-overcome-but-understood>

ГРОНА Наталія

д-р. пед. наук, доцент, м. Чернігів

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОВЛЕННЕВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТЬОГО ЖУРНАЛІСТА

Сьогодні вчені акцентують увагу на дослідженні мовленнєвої компетентності в професійній діяльності, яка безпосередньо пов'язана комунікаційним аспектом. Знаною є думка про те, що мовленнєва компетентність означає готовність і спроможність особистості адекватно та доречно використовувати мову в конкретних ситуаціях буття (висловлювати власні думки, бажання, наміри, прохання тощо), застосовуючи при цьому як мовні, так і позамовні (міміка і жести, рухи) та інтонаційні засоби виразності [Богуш: 42].

Мовна і мовленнєва компетентність корелюють, як і мова й мовлення – мова як знакова система, а мовлення як спосіб використання зазначеної системи. Отже, мовна компетентність є передумовою становлення мовленнєвої компетентності, а мовленнєву компетентність визначаємо як сукупність мовних і мовленнєвих знань. Мовленнєва компетентність відображає рівень знань про закономірності утворення зв'язних висловлювань мовними засобами. Змістовий аспект визначаємо точністю, влучністю, адекватністю, правильністю застосування мовних засобів, знаннями про особливості використання мовних засобів залежно від типу, стилю мовлення, жанру тексту.

Згідно з дослідженнями психолінгвістики, мовленнєву діяльність, як і будь-яку іншу діяльність, здійснюємо за допомогою операцій, автоматизм яких дає можливість оптимізувати створення висловлення, адже кожний мовленнєвий акт